

PRENUMERATA
 w Paryżu i na prowincji:
 KWARTALNIE..... 12 fr.
 PÓŁROCZNIE..... 24 fr.
 ROCZNIE..... 46 fr.
 NUMER ŚRODOWY . 40 c.
 NUMER SOBOTNI .. 75 c.

Zagranicą:
 ROCZNIE..... 50 fr.

TELEFON:
 TRUDAINE 61.42

POLONIA

REVUE BI-HEBDOMADAIRE POLONAISE

Wychodzi we środy (po polsku) | Paraissant chaque mercredi (en polonais)
 i w soboty (po francusku i po polsku) | et chaque samedi (en français et en polonais)

ABONNEMENTS
 Paris et Départements:
 TROIS MOIS..... 12 fr.
 SIX MOIS..... 24 fr.
 UN AN..... 46 fr.
 NUM. DE MERCREDI 40 c.
 NUM. DE SAMEDI... 75 c.

Etranger:
 UN AN..... 50 fr.

TÉLÉPHONE:
 TRUDAINE 61.42

REDAKCJA I ADMINISTRACJA — 3 bis, rue La Bruyère, 3 bis — RÉDACTION ET ADMINISTRATION

WOLNY HANDEL

Z początkiem lipca Sejm polski uchwalił prawo o przywróceniu wolnego handlu, które weszło w życie z dniem 15 b. m.

Zwolennicy wolnego handlu dowodzą, że wolny handel był koniecznością, że nie było swobody wyboru między nim, a starym, czy też nowym jakimś systemem reglamentacji. — Ustrój społeczny, oparty na zasadzie indywidualnej własności, nie znosi przez czas dłuższy, bez największej szkody dla siebie, tak daleko sięgającej interwencji państwowej, jaką jest reglamentacja handlu i cyrkulacja towaru, oparta na zasadach innych, niż handlowe. Najdalej i najkonsekwentniej rozwinięty i posunięty eksperyment w kierunku reglamentacji dokonany został przez rząd sowiecki w Rosji i zakończył się całkowitem niepowodzeniem. Cóż mówić o społeczeństwach i państwach, którym dotąd było oszczędzone gwałtowne przebudowywanie przez dyktaturę proletariatu.

Udowadniają też, że kilkuletnia praktyka ograniczeń handlowych w Polsce nie doprowadziła do niczego, głównie dlatego, że młoda i niewykształcona administracja polska nie mogła sobie dać rady z nieodzowną przy reglamentacji kontrolą.

Ale i sami zwolennicy wolnego handlu wyznają, że o ile przywrócenie wolnego handlu było koniecznością nieuchronną, o tyle wolny handel przedstawia z drugiej strony bardzo poważne niebezpieczeństwo.

Niebezpieczeństwo to polega na tem, że aktualne warunki sprzyjają spekulacji, w dziedzinie najważniejszej — w handlu zbożowym — tworząc dla niej nader dogodne warunki. Spekulacja zaś, nie hamowana już zupełnie niczem, uwolniona od wszelkiego ryzyka, może wygłodzić ludność miast i narazić państwo na wstrząśnienia wręcz nieobliczalne w skutkach.

Urodzaj tegoroczny zapowiada się wprawdzie bardzo pomyślnie. Fachowcy zapewniają, że oczekiwane zbiory pokryłyby w zupełności zapotrzebowanie żywności wewnątrz państwa na cały nowy rok agrarny, ale pod warunkiem, że granice państwa będą hermetycznie zamknięte.

Przyjmując na wiarę fachowców pierwsze twierdzenie o wystarczalności zbiorów dla wyżywienia wewnętrznego, poświęćmy chwilę uwagi warunkowi owej « hermetyczności » zamknięcia granic. Czy jest ono rzeczywiście możliwe? Mający się niebawem tak pięknie wypełnić polski spichrz zbożowy przytka jedną ścianą do Niemiec, drugą do Rosji bolszewickiej. Waluta niemiecka przedstawia obecnie 25 do 30 razy większą wartość od polskiej. — Targ niemiecki może więc w konkurencji o zboże polskie pójść z łatwością do cen, które na wewnętrznym targu polskim są niemożliwe do pomyślenia. Dwa tysiące marek niemieckich za metr pszenicy, to dopiero dwadzieścia tych marek za kilo, czyli jakieś 35 do 40 marek za dwukilowy bochenek przedniego chleba pszennego. Ale dwa tysiące marek niemieckich to — pięćdziesiąt tysięcy marek polskich wraz z odpowiednimi dalszymi relacjami. Wskutek tak fatalnego stosunku wartości walut, więc i zdolności nabywczej, zboże polskie znajdzie się odrazu w polu tak potężnego przyciągania w stronę targu niemieckiego, że potrzeba sobie zadać pytanie, jak wielką musi być siła mechaniczna w postaci straży granicznych, dozorów, kontroli, która, przeciwstawiona temu przyciąganiu, potrafi je zneutralizować.

Wschodnią swoją stroną przytka spichrz polski do Rosji bolszewickiej. Jej chłonność na środki żywności, zawsze niemal nieograniczona, spotęguje się niebawem jeszcze bardziej wskutek straszliwego głodu, który nawiedził najszybciej część Rosji europejskiej, mianowicie jej basen nadwołżański. Według własnych

relacji prasy bolszewickiej, ludność tego ogromnego obszaru w liczbie przeszło 25 milionów, już teraz zaczyna masowo opuszczać swoje siedziby, dotknięte niebawem posuchą, ratując siebie i resztki żywego inwentarza przed niechybną śmiercią głodową.

Zboże w Rosji znajdzie się niebawem jako towar w stadium swojej krańcowej wartości, co znaczy, że będzie bez ceny. Spekulacja zbożowa i także przemysłnictwo z Polski do Rosji zyskają wszelkie wręcz nieograniczone możliwości. Tam bowiem, na wschodzie, poza tysiąc-kilometrowym kordonem granicznym, otwiera się przepaść gospodarza, która gotowa jest pochłonąć nie tylko cały urodzaj polski, ale pół Europy. I znowu staje kwestja zamknięcia hermetycznego granicy wschodniej. Łatwo to powiedzieć, ale jak to zrobić na przestrzeni przeszło tysiąca kilometrów kraju, rzadko zaludnionego, zdziczałego i — oswojonego ze wszystkim.

Ale prócz tych niebezpieczeństw zewnętrznych istnieje i wewnętrzne niebezpieczeństwo, że spekulacja zbożowa, która rozpoczęła się już teraz, płacąc po dwadzieścia tysięcy marek za metr zboża z dostawą na październik lub listopad może, czy to przez wywożenie zboża za granicę, czy też przez proste magazynowanie go i usuwanie z dziennego targu, wywołać w centrach naszych szaloną drożyznę, wobec której ceny dzisiejsze będą się wydawały filantropijnymi. Drożyzna ta z kolei spowoduje odpowiednie podrożenie pracy w miastach, a to znowu zmusi rząd polski do nadania maszynnie drukującej banknoty szybkości zupełnie nieprawdopodobnej. Łańcuch konsekwencji rozwija się tu sam. Nie potrzeba go ciągnąć. Potrzeba natomiast bardzo zdać sobie sprawę z tych konsekwencji i już teraz myśleć o sprostaniu im i zaradzeniu.

USTAWA AMNESTYJNA

uchwalona przez Sejm dn. 24 maja 1921 roku.

Art. 1.

Dla upamiętnienia aktem łaski uchwalenia Ustawy Konstytucyjnej Rzeczypospolitej Polskiej udziela się sprawcom, współwinnym i uczestnikom przestępstw, popełnionych przed dniem 17 marca 1921 roku, amnestji na zasadach, określonych w niniejszej ustawie, choćby karę orzeczono dopiero po tym dniu.

Art. 2.

Amnestja dotyczy przestępstw, należących do właściwości sądów karnych, zarówno powszechnych, jak i wojskowych, oraz do właściwości władz administracyjnych.

Art. 3.

Amnestja nie stosuje się jednak wcale do następujących przestępstw, należących do właściwości sądów karnych powszechnych lub wojskowych:

a) szpiegostwa lub innego karygodnego działania na rzecz obcego, a na szkodę Państwa Polskiego;

b) umyślnego pozbawienia życia człowieka, lub umyślnego trwałego uszkodzenia ciała lub takiego upośledzenia zdrowia ludzkiego, jeśli przestępstwa te popełniono z pobudek osobistego zysku;

c) rozbójcu względnie rabunku;

d) fałszowania pieniędzy i papierów kredytowych;

e) stręczenia do nierządu i innych wypadków ciągnięcia zysku z nierządu drugiej osoby;

f) przemycania za granicę Państwa waluty i papierów wartościowych, tudzież innych przedmiotów, których wywóz jest zakazany;

g) lichwiarskiego wyzysku;

h) tajnego gorzelnictwa, jeśli czyn jest zbrodniczy;

i) przestępstw natury karno-skarbowej;

j) przestępstw, popełnionych przez publicznych urzędników i osoby wojskowe, jeśli czyn ulega karze w myśl ustawy z 30 stycznia 1920 r. (Dz. U. Nr. 11 poz. 60), ustawy z 18-go marca 1921 r. (Dz. U. Nr. 30 poz. 177) lub ustawy z 1-go sierpnia 1920 r. (Dz. Pr. Nr. 64 poz. 362);

k) dezercji lub innego uchylania się od służby wojskowej, jeśli sprawca w tym celu opuścił granice Państwa, lub przebywał w tym celu zagranicą.

Amnestja nie dotyczy również przestępstw, popełnionych z chęci zysku, a należących do właściwości władz administracyjnych, tudzież wszystkich spraw, należących do właściwości władz karno-skarbowych, oraz kar porządkowych lub dyscyplinarnych za przewinienia służbowe.

Art. 4.

W granicach, określonych w niniejszej ustawie, puszcza się w niepamięć i przebacza:

a) wykroczenia administracyjne i porządkowe bez względu na rodzaj i wymiar kary, w ustawie przewidziany;

b) przestępstwa, za które ustawa przewiduje niezależnie od kar dodatkowych, jako karę najsurowszą grzywnę lub karę pozbawienia wolności, nie przenoszącą trzech miesięcy, lub jedną z tych kar.

Postępowanie karne w powyższych sprawach

nie będzie wdrażane, a wdrożone będzie umorzono.

Art. 5.

W granicach, określonych w niniejszej ustawie, darowuje się prawomocnie orzeczone, a niewykonane w całości lub części:

a) kary administracyjne i porządkowe, bez względu na rodzaj i wymiar;

b) grzywny i kary pozbawienia wolności, orzeczone przez sąd w rozmiarze nie przenoszącym trzech miesięcy;

c) połowę orzeczonej przez sąd kary pozbawienia wolności, gdy karę tę orzeczono w rozmiarze powyżej trzech miesięcy, lecz nie przenoszącym jednego roku;

d) jedną trzecią część orzeczonej przez sąd kary pozbawienia wolności, gdy karę tę orzeczono w rozmiarze przenoszącym rok jeden do 15.

Ogranicza się do lat dziesięciu karę powyżej lat 15.

Zamienia się karę śmierci na karę piętnastoletniego ciężkiego więzienia.

W granicach niniejszej ustawy darowuje się w zupełności wszelkie inne kary, niewykonane w całości lub w części, w szczególności wszelkie kary dodatkowe, z wyjątkiem kar wpływających na rzecz uszkodzowanego.

(dok. n.)

Przy zmianie adresu prosimy nadsyłać markami pocztowymi 75 centimów na druk nowych opasek.

ROBOTNICZY POLSCY WE FRANCJI

Rozwój Sokola we Francji

MONTCEAU-LES-MINES

W żadnym z okręgów robotniczych żywotność Sokola tak się nie okazała, jak w Montceau-les-Mines. Tu znać było pracę Sokolów, którzy samorzutnie stworzyli okręg i wyłonili spośród siebie zarząd okręgowy, zdobywszy się również na sztandar okręgowy. Przyjazd naszego delegata, druha Bolesława Bielskiego, spotkał się z ogólnym serdecznym przyjęciem, któremu dano wyraz na odbytej majówce, urządzonej przez duże Koło Śpiewackie z jego prezesem, Maciejem Rujem, i sekretarzem, Józefem Drozdem, naczelnym. Do licznych uroczaiści majówki, jak fantowa loteria, słupy do wspinania się, chór dzieci szkoły polskiej, prowadzonej z zamiłowaniem przez ulubienicę całej kolonii polskiej, nauczyciela Wacława Skoczka, należał również popis Sokolów i Sokolic z trzech gniazd: La Saule, Baudras i Bois de Verne.

Po zaprezentowaniu trzech drużyn przez naczelnika okręgowego, druha Kazimierza Izydorczyka, w rozwartym szyku, oraz przywitaniu i przemówieniu naszego delegata, nastąpiły ćwiczenia poszczególnych gniazd, prowadzonych przez naczelnika okręgowego. Sokoli w stroju ćwiczebnym wykonali szereg wolnych ćwiczeń pod takt muzyki, jak również ćwiczenia laskami. Początkowo wykonane były przez poszczególne gniazda, a następnie zbiorowe wszystkich trzech drużyn z wielką sprawnością i poczuciem rytmu.

Po ćwiczeniach Sokolów, zastęp Sokolic, prowadzony przez naczelniczkę, Franciszkę Kubiakową, wykonał szereg efektywnych ćwiczeń, również pod takt muzyki. Z popisów tych Sokół w Montceau-les-Mines może być dumny. Zawsze on te wyniki pracy dzielnych naczelników i energicznej naczelniczkę, drużynie Kubiakowej, za co też wyrażamy im nasze serdeczne podziękowanie.

Skład zarządu okręgowego stanowią: prezes Jan Giel, zastępca-wiceprezes Antoni Ziółkowski, sekretarz-Stefan Szemendera, zastępca-Antoni Słomiński, skarbnik-Władysław Szafranski, naczelnik-Kazimierz Izydorczyk, zastępca naczelnika-Stanisław Koprowiak.

Zarząd gniazda La Saule stanowią: prezes-Walenty Kubiak, wiceprezes-Piotr Ejzop, sekretarz-Wacław Skoczek, skarbnik-Andrzej Szelejowski, naczelnik-Franciszek Garczek, zastępcy

Władysław Szafranski i Stanisław Pogorzelski. Zarząd gniazda w Baudras stanowią: prezes Franciszek Marcinkowski, wiceprezes-Józef Dolaczynski, skarbnik-Antoni Słomiński, sekretarz-Stefan Szemendera, naczelnik-Stanisław Szyński, zastępca-Marcin Drozdowski.

Zarząd gniazda w Bois du Verne stanowią: prezes-Antoni Ziółkowski, wiceprezes-Ignacy Matysiak, sekretarz-Jan Stachowski, skarbnik-Tomasz Śwędryński, naczelnik-Stanisław Koprowiak, zastępca-Stefan Smardz.

Sokół Paryski.

Robotnicy polscy w Berlin na Górny Śląsk

Złożyli na G. Śląsk: mężowie zaufania Pokrowicz J. i Kobus Fr. 21 fr. 90. — Filja Z. R. P. S. Etienne, 28 fr. 10. — dochód z wiecu w dniu 8 maja, 60. — zebrane na wycieczce przez pp Obecni i Muchowa, 65.

Ponadto złożyli J. Frackowiak, 5. — J. Jeruzal, 5. — J. Osinski, 4. — J. Molek, 5. — A. Borowiak, 3. — A. Mikolinski, 2. — W. Gebski, 5. — S. Niestolowski, 5. — S. Grzesinski, 5. — J. Zabek, 5. — A. Borszynski, 2. — J. Swinka, 3. — P. Krol, 3. — W. Matychowiak, 5. — J. Sterczyński, 5. — J. Skrzypczak, 5. — W. Mucha, 4. — S. Marciniak, 5. — A. Reich, 2. — A. Koperski, 3. — M. Marczewski, 5. — J. Kubiński, 5. — L. Plackowski, 5. — J. Piechura, 5. — Szcz. Frackowiak, 5. — St. Frackowiak, 2. — S. Koszarek, 3. — K. Hochman, 3. — S. Gertych, 3. — J. Koscielniak, 4. — W. Zembki, 5. — W. Tomczak, 6. — M. Zygmunt, 10. — M. Lis 15. — J. Szczepankiewicz, 10. — R. Bozuchowski, 5. — F. Słowiński, 2. — W. Janczak, 3. — Mikołajczak, 2. — W. Tuliński, 5. — P. Dragon, 5. — S. Dżimiński, 3. — I. Nawaczak, 3. — A. Gogubski, 2 fr. 50. — L. Seguda, 2. — M. Dakowski, 3. — Marczony, 5. — S. Baranek, 5. — S. Lisiewicz, 3. — P. Dopolik, 2. — St. Dupiczak, 3. — S. Jankowiak, 3. — J. Turek, 10. — J. Rogal, 2. — S. Kowalski, 3. — A. Rybacki, 2. — A. Dwierzyński, 1 fr. 45. — J. Janiszewski, 2. — J. Wieruski, 2. — M. Paweł, 3. — S. Buczek, 2 fr. 50. — P. Zastroński, 2. — A. Woitowicz, 2. — T. Garek, 1. — M. Polowczyk, 3. — Fr. Urbanka, 3. — L. Urbanka (syn), 2. — L. Urbanka, 2. — R. Górnicki, 5. — J. Budzyn, 5. — J. Zawdecki, 5. — J. Kmielewski, 5. — St. Malinowski, 1. —

S. Rybacki, 2 fr. 50. — J. Wierciński, 3. — A. Szafranski, 2. — W. Kozłowski, 2. — N. Forembki, 2. — S. Wojciechowski, 4. — Fr. Jankowiak, 2. — T. Krupka, 2. — Szcz. Lis, 2. — J. Hmielek, 2. — Fr. Szymczak, 3. — Fr. Nowak, 2. — J. Noreyko, 1. — A. Sędzik, 4. — J. Lawrence, 0 fr. 50. — J. Koszykowski, 1. — W. Dobrzelewski, 4. — T. Paterczyk, 2. — A. Pietrzak, 1. — K. Gościńska, 2. — St. Zaterski, 1. — L. Świątkowski, 5. — K. Piszczyński, 2. — P. Szczepaniak, 2. — J. Dmuchowski, 2. — St. Nowak, 1. — J. Mansza, 2. — W. Sierocki, 1. — M. Szymaniak, 2. — Fr. Nowak, 2. — Stef. Nowak, 6. — St. Lenarski, 3. — I. Powostowski, 5. — St. Wodarczyk, 5. — M. Szleka, 0 fr. 50. — St. Nowak, 3. — M. Drapek, 5. — M. Pitel, 3. — Fr. Kumasza, 2. — A. Czarniecki, 5. — M. Kry, 3. — P. Kortylewski, 1 fr. 50. — S. Majewski, 3. — K. Miaskowski, 2. — Fr. Norkiewicz, 2. — J. Pakownik, 2. — St. Zaręba, 1. — J. Okulski, 2. — A. Zołodzi, 2. — J. Drurycz, 4. — I. Stepiak, 2. — A. Drywanowski, 5. — S. Ambroży, 2 fr. 50. — W. Walkowski, 2 fr. 50. — W. Nowinski, 1. — S. Prociński, 2. — L. Latuszewski, 2. — M. Urbaniak, 5. — J. Nowak, 2. — I. Zolga, 5. — W. Dyliński, 3. — J. Mielczarek, 2. — J. Stempin, 2 fr. 50. — J. Dombrowski, 3. — M. Karzyński, 2 fr. 20. — S. Bogdański, 2. — S. Łasica, 2. — A. Lewandowski, 2. — Besot, 5. — Fr. Kmiecik, 10. — K. Grzesiak, 2. — St. Mucha, 5. — J. Gajek, 5. — I. Słuszewki, 3. — J. Pokrowicz, 3. — Fr. Kobus, 5. — Elżbieta Kobus, 2. — M. Obecny, 3. — K. Ozonowski, 5. — J. Wdowiak, 5. — J. Kieżyński, 1. — M. Zawadzki, 5. — S. Dabek, 5.

Zebrano ogólną sumę 6-5 fr. 65, którą wysłano do redakcji *Naprotu* w Krakowie.

Osiński Jan, Jeruzal Jan, Dupiczak Stanisław, Jankowiak Stanisław.

sekretarz Z. R. P.

Montrambert.

Na walnym zebraniu Związku Robotników Polskich we Francji — filja Montrambert-dokonało w dniu 10 lipca wyborów nowego zarządu, które dały wynik następujący: Franciszek Łęcki, prezes — Ludwik Wróblewski, sekretarz — Józef Zaworski, skarbnik-Michał Kaptur, wiceprezes — Wawrzyniec Zaworski, zastępca sekretarza — Franciszek Matuszewski, zastępca skarbnika — Jan Sarbinowski i Ignacy Dolata, komisja rewizyjna — Stanisław Dutkiewicz i Andrzej Kaczmarek, mężowie zaufania — Maciej Wysocki, delegat Filji Montrambert.

CO SIĘ DZIEJE W KRAJU

Niedzynarodowy Kongres Opieki nad dzieckiem.

W 1913 r. zwołany był w Brukseli I Międzynarodowy kongres opieki nad dzieckiem, który przyczynił się wielce do zorganizowania zabiegów o zdrowie i normalny rozwój dziecka podczas wojny we wszystkich krajach. W lipcu od 18-21 r. odbył się również w Brukseli drugi z kolei kongres poświęcony tej samej sprawie.

Na czele jego stanął prezes ministrów, H. Carton de Viart.

Na kongresie przedstawione były raporty wszystkich krajów o stanie opieki nad dzieckiem.

Komitet organizacyjny zwrócił się do dr. Józefa Joteyko z prośbą o opracowanie odnośnego referatu o Polsce.

Wobec żądania, przekraczającego możliwość jednej osoby, dr. Joteyko zaakredytowała przed prezydium kongresu pięciu referentów, mianowicie: prof. sędziego Mogilnickiego (sady dla nieletnich i opieka nad dziećmi moralnie zaniedbanymi); dr. M. Szczawińską przewodniczącą « Kropli mleka » (O puerikulturne — ochrona zdrowia niemowląt); dr. M. Grzegorzewska (opieka nad dziećmi anormalnymi); p. Kunczewicza (opieka nad sierotami), dr. J. Joteyko profesor państwowego instytutu Pedagogicznego w Warszawie, b. kierowniczka laboratorium psychologicznego uniwersytetu w Brukseli i profesor w Collège de France podjęła referat: Opieka nad pracą dziecka i młodocianych.

Jako urzędowi delegaci zostali wystąpi: p. Kunczewicz z ramienia ministerjum pracy i

opieki społecznej i dr. M. Grzegorzewska z ministerjum wyznań religijnych i oświecenia publicznego.

Uznanie dla Polskiej Konstytucji

Posel rządu polskiego w Waszyngtonie Kazimierz Lubomirski otrzymał od amerykańskiego komitetu praw mniejszości wyznaniowych pismo, które, wskazując na tekst konstytucji polskiej, w szczególności na art. 110 — 116 tejże konstytucji, wyraża uznanie dla wsławnego stanowiska, zajętego przez rząd polski przy ustalaniu zasad konstytucyjnych. Pismo podnosi, że Polska, uchwalając tę konstytucję, była wierna swej wielkiej tradycji. Amerykański komitet praw mniejszości narodowych będzie śledził z życzliwym zainteresowaniem sposób, w jaki międzynarodowe czynniki polskie będą stosowały zasady konstytucji odnośnie do praw mniejszości.

Pismo kończy się prośbą o przesłanie tego tekstu do wiadomości rządu polskiego.

Podpisany: Prezes Artur Brown, sekretarz Linley Gordon.

W skład członków Komitetu ochrony praw mniejszości wyznaniowych wchodzi między innymi: senator Morgentau, J. Brown, b. sekretarz stanu, Hoover, Hughes, sekretarz stanu, Lansing, b. sekretarz stanu za Wilsona, biskup Dowell, Luis Marshall, Taft, rabin Stefennise (syonista).

Litwa i Polska.

Rząd kowieński odmówił przyjęcia propozycji Ligi narodów z 28 czerwca. W odpowiedzi swej do Ligi narodów rząd kowieński oświadcza, że ustrój proponowany przez Ligę jest nie do przyjęcia, pozostawia bowiem dominujące wpływy

polskie na Wileńszczyźnie i sprzeciwia się umowie suwalskiej. Litwa zgodzi się na przeprowadzenie demobilizacji, jeżeli równocześnie zrobi to samo i Polska.

Zakaz fabrykacji broni.

W dalszym ciągu Rada Ligi Narodów postanowiła zakazać bezwzględnie fabrykacji broni w Gdańsku, w istniejącej tamże od dawna rządowej fabryce broni. Konferencja ambasadorów orzekła już kilkakrotnie, że wszelkie maszyny i urządzenia, znajdujące się w tej fabryce, mają być przyznane Polsce na własność. — Postanowienie to jest pierwszorzędnej wagi dla rozwoju fabrykacji broni naszej własnymi siłami.

Polska straż na terenie Wolnego Miasta.

Rząd polski utrzymywał oddawna w Gdańsku straż uzbrojoną w karabiny, celem kierowania transportów wojskowych, oraz celem pilnowania broni, amunicji i materiału wojennego, składanego prowizorycznie w Gdańsku. Senat gdański, upatrując w tem zamach na suwerenność swoją, utrzymywał, że wojska obcego państwa nie mogą się znajdować na obszarze wolnego miasta. Sprawa ta była roztrąsana przez wysokiego komisarza Ligi Narodów, który orzekł, że Polska niema prawa utrzymywać uzbrojonych i umundurowanych oddziałów wojskowych dla celów powyższych, natomiast może Polska dla wspomnianego celu utrzymywać straż nieumundurowaną i nieuzbrojoną.

Decyzje te rząd polski zaskarżył przed Radą Ligi narodów, która rozstrzygnęła sprawę w duchu dla Polski pomyślnym.

NAJSZYBCIEJ PRZESYŁKĘ PIENIĘDZY DO POLSKI

za pomocą czeków, przekazów listowych lub telegraficznych skutecznie po najlepszym kursie jedynie

BANK DLA HANDLU I PRZEMYSŁU W WARSZAWIE

FILJA W PARYŻU

Adres telegraficzny: Bankvarab

36, rue de Châteaudun, Paris (9^e)

Telefon: Trudaine 56-49, 66-78

postadający we wszystkich miejscowościach Polski swe oddziały, agencje i korespondentów.

Kapitały własne przeszło 100 milionów Marek p.

INSTYTUCJA CENTRALNA: WARSZAWA, UL. TRĄGUTTA 8

Oddziały i Agencje: Białka podlaska, Białystok, Brześć Litewski, Drohobycz, Grajewo, Lwów, Łomża, Luków, Międzyrzec, Mińsk-Litewski, Siedlce, Stanisławów oraz 4 oddziały miejskie w Warszawie. Filja w Antwerpii (Belgia).

Kasy wypłat: Poznań, Kraków, Gdańsk, Bydgoszcz, Toruń, Płock, Łańcut, Bielsk, Pabianice, Pultusk, Zamość, Chełm, Będzin, Częstochowa, Kalisz, Kielce, Kulno, Łódź, Lublin, Mława, Ostrowiec, Piotrków, Radom, Radomsk, Sosnowice, Wrocławek, Zawiercie, Zgierz, Sandomierz.

JEDYNY POLSKI BANK WE FRANCJI

Liczne listowne podziękowania świadczą, że tylko Bank dla Handlu i Przemysłu w Warszawie potrafił dotąd przesyłać pieniądze najszybciej i najtaniej z zupełną gwarancją punktualnego doręczenia. We większych miastach przekazy telegraficzne zostają wypłacone po 2-3 dniach, a listowne po 6-10 dniach. BANK oprocentowuje najkorzystniej oszczędności we frankach lub markach polskich. Specjalna opieka nad przekazami pracowników polskich. Listy należy pisać po polsku.

Listy i przekazy należy adresować: Banque pour le Commerce et l'Industrie à Varsovie, Succursale de Paris, 36, rue de Châteaudun, Paris (9e).

Nadużycia litewskie.

Naczelnikiem milicji w Szyrwintach mianowany został przez komisję kontrolującą Ligę Narodów niejaki Piotrkowski, pozostający na służbie rządu kowieńskiego. Piotrkowski aresztuje w pasie neutralnym nieprzychylnych dla rządu litewskiego Polaków i oddaje ich w ręce władz litewskich. Ma on do swej dyspozycji połączenie telegraficzne i telefoniczne z placówkami litewskimi i zwerbowany z litwinów oddział milicji. Szyrwinty są faktycznie placówką litewską wysuniętą przed same linie polskie.

Nowe pokłady węgla.

W maju r. b. odkryte w Wyklicach Ochabach (część polska Śląska Cieszyńskiego) zapomocą wiercenia w głębokości 897 mtr. pokłady węgla kamiennego, grubości 150 względnie 60 cm., zaś w gminie Chrzanów (Małopolska Zachodnia star. Chrzanów) w otworze wiertniczym N. 9, własność spadkob. Jerzego de Giesolic, w głęb. 570 mtr. — pokład 4 metrowy, w głęb. 397 mtr. pokład półtorametrowy, a w głęb. 609 mtr. pokład półmetrowy.

Samobójstwo artystki.

Dn 16 Lipca rano w Warszawie w mieszkaniu swym przy ul. Czystej nr 8 popełniła samobójstwo 71-letnia Alojza Ostrowska (Żółkowska)łośna swego czasu artystka teatru Rozmaitości, córka Alojzego Żółkowskiego. Staruszka od dawna już zdradzała objawy melancholji, stan ten uległ pogorszeniu po samobójstwie jej syna ś. p. Adama Ostrowskiego artysty opery. Mąż jej ś. p. dr. Ostrowski przed kilkunastu laty również odebrał sobie życie.

Napady Niemców na Polaków w Gdańsku.

« Dziennik Gdański » donosi pod datą 13 bm.: W niedzielę ubiegłą z okazji dnia niemieckiego tutejsi Niemcy urządzili po mieście, zaczepiając i bijąc przechodniów polskich. Między innymi napadnięto na dworu kolejowym na dwóch żołnierzy polskich. Zajściom tym przyglądała się z całym spokojem pełniąca służbę policja.

Masowa emigracja Niemców.

Z powiatu rybnickiego nadechodzą wiadomości o masowej emigracji Niemców z Rybnika i powiatu. W ostatnim tygodniu sprzedali Niemcy wiele domów, sklepów i majątków ziemskich. Biura spedycyjne są przepelnione interesantami. Pragnącymi wywieść meble do Niemiec. W miasteczku Wodzisławiu, w którym większość kupców stanowili Żydzi niemieccy, obecnie pozostało ich tylko pięciu.

Dobre im poradził.

« Vossische Zeitung » zamieszcza wywiad swego korespondenta z generałem angielskim Hennickerem. Na pytanie, czy ponownie powstanie polskie jest możliwe, generał Hennicker odpowiedział przecząco, radząc prasie niemieckiej, aby oddziaływała uspakajająco na ludność niemiecką.

ROZMAITOCI

Propaganda rusińska.

— Do Antwerpii przybył metropolita rusiński Szeptycki, w celu szerzenia propagandy na rzecz Rusinów, którzy chcą się podjąć misji religijnej wobec Rosji. Metropolita Szeptycki ma odprawić publicznie mszę według obrządku greckokatolickiego.

Zniszczenie łodzi podwodnych.

— Zgodnie z traktatem wersalskim, zniszczono ostatnie sześć łodzi podwodnych niemieckich z pośród 117 zwróconych Anglii.

Przymierze serbsko-rumuńskie.

— Do Bukaresztu powrócił z Belgradu minister Take Jonescu po podpisaniu przymierza z Jugosławją.

Sprawa spłaty odszkodowań.

Francuska komisja gwarancyjna opuściła po dwutygodniowym pobycie Berlin i udała się do Paryża. Komisja wystosowała do rządu niemieckiego 5 not, w których określa swoje stanowisko w sprawie propozycji niemieckich. Pierwsza nota omawia plan spłaty długu niemieckiego, przy czym oblicza dług dewizowy za pierwszy rok na 300 milionów marek w zlocie. Druga nota żąda od Niemiec nowych informacji o sytuacji gospodarczej Niemiec, wraz z podaniem ścisłych cyfr. Trzecia nota zastrzega dla komisji gwarancyjnej wyłączne prawo pobierania podatku wywozowego o ile Niemcy nie zdołają zebrać odpowiedniej ilości dewiz dla wypełnienia swych zobowiązań na innej drodze. Czwarta nota stwierdza, że komisja nie może się narazie zrzec dochodów celnych. Piąta ustala warunki, w jakich Niemcy zobowiązane są stale informować komisję o cyfrach, dotyczących wywozu, oraz dochodów celnych.

Fiasco propagandy bolszewickiej.

Sekretariat sowieckiej propagandy zagranicznej w Moskwie w raporcie swym stwierdza, że sowiecka propaganda w Europie i Ameryce nie udała się, wobec czego raport domaga się, aby wysiłki sowieckie zostały skierowane do Azji, a w szczególności do Turkiestanu, Afganistanu, Azji Mniejszej i na daleki wschód. Byłoby to środkiem działania pośredniego przeciw wielkim mocarstwom zachodu. W ten sposób możnaby mocarstwom zachodnim zmusić do nawiązania stosunków z sowiekami.

Demonstracja za utrzymaniem alkoholu.

Dnia 8 b. m. odbyła się w Nowym Yorku olbrzymia manifestacja przeciwko obowiązującej w Ameryce ustawie zakazującej spożycia alkoholu. Demonstranci wysłali delegację do władz naczelnych z żądaniem cofnięcia zakazu.

Koncesje sowieckie na Kaukazie.

Dzienniki donoszą, że rząd sowiecki w zasadzie zgodził się na udzielenie obcym kapitalistom koncesyj w okręgach naftowych Baku i Gruzji. Najwyższa rada gospodarcza i sowiecka repu-

blika Azerbejdżanu stwierdzają zgodnie, że własnymi siłami nie mogą ożywić przemysłu naftowego.

Spis ludności w Rosji.

Według informacji, podanych przez petersburską « Pradwę », ostatni spis ludności w Rosji wykazał następującą zmianę.

W porównaniu z r. 1914 ludność zmniejszyła się o 12 milionów: Moskwa z 2.543.000 w 1917 r. spadła do 1.058.000. Urzędników w samej Moskwie jest 228.000, podczas gdy dawniej w całej Rosji było 224.000. Całkowita liczba ludności w końcu 1920 r. była 423 miliony. Śmiertelność wynosiła przed wojną 23 na tysiąc, w 1919 i w pierwszej połowie 1920 roku była 45; w drugiej — 28.

Wystawa międzynarodowa w Brazylii.

W roku 1922 z okazji setnej rocznicy niepodległości Brazylii, będzie urządzona w Rio de Janeiro wystawa międzynarodowa. Ze względu na możliwość w bardzo szerokich rozmiarach stosunków handlowych polsko-brazylijskich i na konieczność zaznajomienia szerszych kół brazylijskich zarówno z polskim przemysłem jak i z całym rozwojem kulturalnym naszego kraju, wskazany byłby jak najszerszy udział naszych sfer handlowych i przemysłowych w powyższej wystawie. Jest rzeczą charakterystyczną, że Czesi zainteresowali się wystawą gorąco i rząd czeski zadeklarował już swój oficjalny w niej udział.

Obniżenie płac w przemyśle włókienniczym w Anglii.

Pisma angielskie donoszą, że delegaci przedsiębiorców i robotników przemysłu włókienniczego podpisali umowę, według której robotnicy zgadzają się na obniżenie płac zarobowych o 22 procent. Praca w fabrykach wznowiona została natychmiast.

Stan liczebny armji bolszewickiej.

Z Rewla donoszą, że według autentycznych dokumentów sowieckich, armja czerwona liczy obecnie milion zdolnej do boju piechoty, 100.000 kawalerji, 3.560 dział i 14.000 karabinów maszynowych. Sztab generalny składa się z 82 proc. byłych oficerów carskich i specjalistów niemieckich, którzy przydzieleni są do sztabu, jako rzeczoznawcy.

Ludność państw Europejskich.

« Gazeta Gdańska » zamieszcza następujące wyciągi ze spisów ludności w Europie. Pierwsze miejsce pod względem ilości mieszkańców zajmuje w Europie Rosja. Drugie — Niemcy (60.87.579), dalej idą Anglja z Irlandją (45.224.615), Włochy (38 milionów), Francja, Polska (około 30 milionów), Hiszpanja (20), Rumunja (przeszło 15 milionów), Jugosławja (przeszło 14 milionów), Czechosłowacja (13 milionów), Węgry, Belgja (przeszło 7 mil.), Bułgarja (5 milionów), Szwajcaria (5 milionów), Szwecja (5 mil.), Norwegja (2 i pół mil.), Estonja i Łotwa (po półtora miliona mieszkańców).

BANK PRZEMYSŁOWCÓW W POZNANIU

FILJA w STRASBURGU, 17, rue Kuhn, przy dworcu kolejowym

JEDYNY POLSKI BANK w ALZACJI i LOTARYNGJI

KAPITAŁY WŁASNE 320 milionów m. p.

Oddziały w Polsce: Toruń, Kalisz.

Oddział w Gdańsku.

Oddziały na Górnym Śląsku: Bytom, Katowice, Gliwice, Racibórz.

Oddziały w Niemczech: Gelsenkirchen, Oberhausen, Dortmund.

Oddział w Holandji: Heerlen.

Warszawa (Bank Kredytu Hipotecznego) — Lublin (Bank Ziemi Polskiej) — Berlin (Bank Przemysłowców)

Dzięki swym rozgałęzionym stosunkom dokonuje *najszybciej i najkorzystniej* wszelkich przekazów pieniędzy do Polski oraz przyjmuje wkładki oszczędnościowe za najwyższym oprocentowaniem

Listy i przekazy należy adresować **BANK PRZEMYSŁOWCÓW, STRASBURG, 17, rue Kuhn (ALSACE)**

Układ sił politycznych w Niemczech..

« New York Tribune » przedstawia układ sił politycznych w Niemczech. Zauważyć się daje większa konsolidacja grup lewicowych i zbliżenie się do socjalistycznego bloku pracy. — Partie nacjonalistyczne cieszyły się większym wpływem, jak długo ich polityka zdawała się zapowiadać pewien sukces w stosunku do aliantów. Dziś gdy naród niemiecki zeszedł na drogę polityki, liczącej się z rzeczywistością, zarówno skrajni nacjonalisci, jak i radykali lewicowi i komuniści stracili grunt pod nogami. Obecnie Scheidemann pracuje nad utworzeniem z socjalistów większości silnej frakcji na wzór angielskiej Labour Party. Centrum i demokraci lewirują obecnie niezdecydowani, skłaniając się w każdym razie do większości, popierającej obecny rząd. Tak więc gabinet dra Wirtha zapowiada się dość trwale, przez co daje gwarancje pracy pokojowej i realizacji zobowiązań.

O uznanie Sowietów.

Z Londynu donoszą według « Morning Post », że Krasin zwrócił się do rządu francuskiego z propozycją rozpoczęcia rokowań w sprawie zawarcia rosyjsko-francuskiego traktatu handlowego. Rząd francuski propozycję tę odrzucił. Równocześnie Krasin zwrócił się do Lloyd'a George'a z propozycją uznania rządu bolszewickiego de jure.

Wiadomości Telegraficzne

(Express Telegraph de l'Est—12, r. du Helder, Paris.)

● Rozruchy głodowe w Rosji.

W okolicach Chwałynska nad Wołgą przyszło do krwawych walk między bandami wygłodzonej ludności, przybyłej tam z okolic Samary, na Ukrainie, a ludnością miejscową, która nie chciała dopuścić do grabieży. Około dwóch tysięcy jest rannych i zabitych.

● Konferencja państw bałtyckich.

Wiceminister Dąbski i szef sekcji wschodniej w ministerstwie spraw zagranicznych, Łukasiewicz, wyjechali 20 lipca do Helsingforsu, dla wzięcia udziału w konferencji państw bałtyckich, otwartej w dniu 25.

Finlandję będzie reprezentował min. spraw zagr. Holsti, Łotwę Mejerowicz, a Estonję Diip.

● Poselstwo sowieckie w Polsce.

W skład poselstwa sowieckiego, oczekiwanego w Warszawie, wchodzi: poseł Karachan, radca legacyjny Obolenki, i sekretarze Lorenz i Semiakini.

● Izba handlowa polsko-amerykańska.

Izba handlowa polsko-amerykańska dla handlu i przemysłu rozpoczęła swą działalność dla nawiązania stosunków handlowych Polski ze Stanami Zjednoczonymi.

● Przymierze polsko-rumuńskie.

Według oświadczenia ministra spraw zagr., król rumuński ratyfikował przymierze polsko-rumuńskie.

● Mityng protestacyjny w Wilnie.

Na olbrzymim mityngu, odbytym w Wilnie w dniu 17 lipca, ludność protestowała przeciw prześladowaniu ludności polskiej na Litwie Kowieńskiej. Mowy wygłosili profesorowie Parczewski, Massonius i poseł Maciejewicz. Rezolucja domaga się, aby obwody z większością polską, pozostające obecnie pod zarządem kowieńskim, odłączyć od niej i przyłączyć do Polski, w celu uchronienia ludności od prześladowań. Zebrani wysłali uznanie i wyrazy hołdu dla gen. Żeligowskiego, wyrażając ufność, że nie pozwoli, aby Polacy znosili prześladowania na Litwie Kowieńskiej i przypominając mu, że ma prawo powołania pod broń całej ludności męskiej.

● Kwestja wileńska.

General Żeligowski odpowiedział komitetowi mityngu, zwołanego ostatnio celem zaprotestowania przeciw prześladowaniom Polaków na Litwie Kowieńskiej:

« Pomimo rozlicznych trudności, sytuacja na Litwie centralnej jest o wiele lepsza, niż przed decyzją genewską. Ludność Litwy wileńskiej jest zupełnie zgodna w przekonaniu, że decyzja o losie Litwy wileńskiej należy do samej ludności.

● Związek państw bałtyckich.

Konferencja ministrów skarbu: litewskiego, łotewskiego i estońskiego została otwarta 20 lipca w Rewlu.

Na Górnym Śląsku

● Propaganda bolszewicka.

Istnieją dowody, że rząd niemiecki i sowiecki pomagają zgodnie agitacji komunistycznej na Górnym Śląsku, zmierzającej do wywołania rozruchów jeszcze przed wydaniem ostatecznej decyzji co do podziału przez Radę Najwyższą. Zauważono wielką ilość komunistów w szeregach armii gen. Hoefera. W każdym jednak razie, o ile propaganda bolszewicka jest ogromna, o tyle jej rezultaty są nieznaczne.

● Straż miejscowa.

Komisja międzysojusznicza powierzyła utworzenie straży lokalnych kontrolerom powiatowym. W niektórych miejscowościach ta straż składa się wyłącznie z Niemców, więc w rezultacie policja taka, zamiast pilnować porządku, przesładuje Polaków i podburza Orgesch do ataków na ludność polską.

● Dowóz broni.

3.000 stosstruplerów w Krapkowicach otrzymało w ostatnich dniach wagon broni i amunicji, które rozdzielono między miejscową ludność niemiecką Oddziały aljanckie otoczyły Krapkowice, celem rewizji za tą bronią. Według niesprawdzonych wiadomości dzienników niemieckich,

wojsko francuskie ustawiło mitraljezy na dachach, by odeprzeć ataki stosstruplerów.

● Transport posiłków.

Według dzienników niemieckich, kolejarze niemieccy na G. Śląsku wystosowali odezwę do organizacji niemieckich kolejowych w Niemczech, wzywając je do oparcia się wszelkimi siłami transportowi posiłków francuskich dla G. Śląska.

● Posiłki francuskie.

Komendant wojsk francuskich, zajmujących Nadrenję, otrzymał rozkaz przygotowania dwóch dywizji piechoty i kawalerji, celem wysłania ich na Górny Śląsk. Dyrekcja kolei na G. Śląsku otrzymała rozkaz wejścia w porozumienie z kolejami niemieckimi dla transportu tych wojsk.

● Posiłki włoskie.

Według dzienników niemieckich, rząd włoski zgodził się na propozycję francuską wysłania posiłków na Górny Śląsk. Oczekują rychłego przybycia dwóch pułków włoskich.

● Niemieckie przygotowania zbrojne.

General von der Goltz, były prezydent policji berlińskiej, von Jagow i M. Vistarp, poseł konserwatywny, przybyli do Wrocławia, gdzie odbyli tajną naradę z przywódcami Selbstschutzu, w sprawie przygotowania wojennego, na wypadek przyznania Polsce okręgu przemysłowego.

● Wypędzenie pangermanistów.

96 urzędników kolejowych i 400 urzędników policyjnych otrzymało od komisji międzysojuszniczej rozkaz natychmiastowego opuszczenia G. Śląska za propagandę pangermanistyczną.

● Werbunek trwa dalej.

Urzędnicy policyjni niemieccy w Katowicach, odwołani przez komisję międzysojuszniczą za nieposłuszeństwo, zaciągnęli się do korpusu niemieckiego, liczącego już 15.000 ludzi.

● Rewizje z rozkazu komisji międzysojuszniczej.

Na rozkaz komisji międzysojuszniczej odbyły się rewizje w komisariacie plebiscytowym w Gliwicach. Aresztowano wielu urzędników komisariatu. Dnia 18 Francuzi opieczętowali stację radiotelegraficzną w Gliwicach.

OFIARY

Na Górnym Śląsku.

Złożyli w administracji Polonii: Górnicy polscy z Tucqueneux: St Behdowski, 5 — And. Bartkowiak, 5 — Fr. Waszak, 5. — P. Szewczyk, 5. — M. Matuszak, 5. — J. Wiśnicki, 10. — I. Bartkowiak, 4. — L. Ruczyński, 2. — M. Budzik, 5. — A. Wiśniewski, 7. — S. Kieron, 5. — J. Kieron, 10. — Razem 71 franków. M. Olszańska z Calais, 8. — A. Rulski z Gregy-sur-Yerres, 10. — Mosiński z Pacy-sur-Eure, 6. — Z ogłoszonymi w nr. 29 Polonii razem 1.114 franków.

Na Studentów lwowskich.

Złożono w adm. Polonii: Dr. L. de Chrzanowska z St-Martin-le-Beau, 10 fr.